

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 16354-04-14

ניתן ביום 20 יולי 2015

המערער

יעקב אלוש

-

המשיבה

מדינת ישראל

לפני: הנשיא יגאל פליטמן, סגנית הנשיא ורדה וירט-ליבנה, השופט אילן איטח

בשם המבקש – עו"ד י. יונגר

בשם המשיבה – עו"ד יאנה סימקין

פסק דין

השופט אילן איטח

1. לפנינו בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי בחיפה (השופט נוהאד חסן; על"ח 11092-07-13) שבו נדחה ערעור המבקש על החלטתה מיום 3.6.13 של הוועדה הרפואית לעררים לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן – **הוועדה**), אשר קבעה למבקש נכות צמיתה בשיעור של 82.72% בתחולה מיום 1.1.07.

הרקע

2. המבקש, יליד 1960, הגיש בקשה לקביעת אחוזי נכות לצרכי מס הכנסה, וזאת לפי תקנות מס הכנסה (קביעת אחוז נכות), תש"ס – 1979.
3. ועדה מדרג ראשון, שהתכנסה ביום 14.8.12, קבעה למבקש 82.72% נכות למן יום 1.1.07. על החלטה זו הגיש המבקש ערעור לוועדה.
4. הוועדה התכנסה לראשונה ביום 4.2.13 בהרכב של אורתופד, נוירולוג ורופא עיניים. הוועדה רשמה את תלונות המבקש, עיינה במסמכים, לרבות בחוות דעתו של פרופ' מ. רביד שהוגשה על ידי המבקש עצמו, וערכה למבקש בדיקת ראייה

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 14-04-16354

ובדיקה אורתופדית. לאור ממצאיה דחתה הוועדה את הערר בתחום הראייה ובתחום האורתופדי.

לאור תלונות המבקש בתחום הנפרולוגי ביקשה הוועדה חוות דעת נפרולוג. לאחר קבלת חוות הדעת של הנפרולוג התכנסה הוועדה בשנית ביום 3.6.13. הוועדה קיבלה את חוות דעתו של ד"ר כהן, הנפרולוג, ודחתה גם את הערר שהגיש המבקש בתחום הנפרולוגי.

בנוסף, ציינה הוועדה כי עיינה במכתב המבקש אשר נגע לאופן עריכת בדיקת הראייה, והסבירה כי הבדיקה נעשתה כמקובל וכי תוצאותיה תואמות את הנכות כפי שנקבעה.

לאור האמור דחתה הוועדה את ערר המבקש וקבעה כי נכותו היא בשיעור של 82.72% מיום 1.1.07 (כפי שנקבע ע"י הוועדה מהדרג הראשון) (להלן – **החלטת הוועדה**).

5. המבקש ערער על החלטת הוועדה לבית הדין האזורי. בערעורו טען כי נפל פגם בהרכב הוועדה, נוכח העובדה שד"ר בירן, חבר הוועדה, עובד במחלקה שבראשה עומד פרופ' מילר אשר טיפל במבקש; הממצאים שנקבעו למבקש בתחום הראייה אינם תואמים את הנכות שלו בתחום זה; הוועדה הסתמכה על בדיקת ראייה לא אמינה; הוועדה לא התייחסה לבדיקת עיניים אשר הצביעה על כך שלמבקש לקות חמורה יותר בעיניו מזו שנקבעה; הוועדה לא התחשבה בהצטלקויות בעיניים; הוועדה לא חישבה נכון את הנכויות בעיניים (הייתה צריכה לחבר אריתמטית את הפגיעות משמדובר באיבר זוגי); הוועדה לא התייחסה לכל המסמכים שהיו בפניה; הוועדה לא התייחסה לפגיעה האורתופדית של המבקש.

פסק הדין מושא בקשת רשות הערעור

6. בית הדין האזורי דחה את הערעור וקבע כי המבקש לא הצביע על פגם משפטי בהחלטת הוועדה. נפסק כי הוועדה קבעה את מצבו של המבקש לאחר שערכה לו בדיקה קלינית מקיפה, שמעה את טיעוניו, עיינה בכל המסמכים הרפואיים שהיו בפניה, וכן התייעצה עם רופאים מומחים בתחומי הפגימה הרלוונטיים. עוד קבע בית הדין כדלהלן:

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 14-04-16354

- א. אין ממש בטענת המבקש כי נפל פסול בהרכב הוועדה בשל העובדה שד"ר בירן עובד במחלקה שפרופ' מילר מנהלה. נקבע כי מדובר בטענה כללית בלתי מבוססת וכך כי היה על המבקש להעלות טענה זו עוד בפני הוועדה;
- ב. טענת המבקש ביחס לבדיקת העיניים שנערכה היא טענה רפואית שבית הדין אינו מוסמך לדון בה;
- ג. המבקש לא הצביע על פגם משפטי בהחלטת הוועדה בנושא האורתופדי;
- ד. הוועדה נימקה את החלטתה לדחות את הערר בנושא הנפרולוגי;
- ה. אין לקבל את בקשת המבקש להמצאת תוצאות בדיקת העיניים שנעשתה ביום 27.11.13, שכן מדובר בבדיקה שנערכה לאחר שהוועדה סיימה את דיוניה, ועל כן היא אינה רלוונטית לערעור.

בקשת רשות הערעור

7. בבקשת רשות הערעור שהגיש העלה המבקש שתי קבוצות של טענות: האחת – טענות דיוניות, האחרת – טענות לגופו של עניין. לטענת המבקש יש לקבל את ערעורו ולהחזיר את עניינו לוועדה בהרכב חדש.
8. **טענות דיוניות** –

א. **לגבי הרכב הוועדה**: לטענת המבקש, נפל פסול בהרכב הוועדה נוכח השתתפותו של ד"ר בירן בה. לדבריו, מדובר במצב המנוגד לנוהל של המוסד לביטוח לאומי (להלן – **המוסד**) שהוא עצמו מקפיד על קיומו. מוסיף המבקש וטוען כי אין מקום לזקוף לחובתו את העובדה שלא טען בעניין זה לפני הוועדה, שכן באותו המועד לא היה מיוצג ולא יכול היה לדעת על הוראות הנוהל האמור;

ב. **טענות בקשר למסמכים**: לטענת המבקש, לא הומצא לו פרוטוקול הוועדה מיום 4.2.13, וכן לא הומצאו לו פניות המוסד לוועדה, אם אמנם היו כאלה (על גבי טופס מקביל לטופס "בל 224" של המוסד). הוסיף המבקש וטען כי לא ברור אילו מסמכים עמדו לפני הוועדה ולפני יועץ הוועדה, ובמיוחד לא ברור האם עמדו לפניו: חוות דעתו של פרופ' רביד, סיכום של ד"ר פרנץ מיום 9.1.11, מכתב פרופ' מילר מיום 7.1.02, חוות דעת פרופ' מוסייב.

9. **טענות לגופו של עניין** –

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 16354-04-14

כאן התמקד המבקש בשתי פגימות מרכזיות, שלטעמו לא נדונו במלואן, ונוגעות לתחומים של עיניים ואורתופדיה.

א. עיניים – בקשר לפגימה זו העלה המבקש את הטענות הבאות:

(1) חדות ראייה – לטענת המבקש, הוועדה לא התייחסה לבדיקת אופטומטריסט מיום 4.4.12, שבה נמצא קושי בראייה 6/60, המצדיק קביעת נכות בשיעור של 70% לצמיתות; הליקוי שנקבע לא תואם את הליקוי שנמצא אצל המבקש בעת קבלת תעודת עיוור על ידי המוסד בקביעת נכות כללית. כן נטען שהוועדה טעתה כאשר ערכה את בדיקת חדות הראייה עם "חריר".

(2) שדה ראייה – לטענת המבקש, לא הותאם לו סעיף ליקוי מתאים בגין הפגם שנמצא בשדה הראייה. לדבריו, יש לחבר את הנכויות באופן אריתמטי ולא שקלולי, מכיוון שמדובר בפגיעה באיבר זוגי (עיניים).

(3) זגוגית העיניים (עכירות) – לטענת המבקש, הוועדה התעלמה מאישורו של ד"ר יוסף פרנץ מיום 9.1.11, שלפיו יש למבקש עכירויות רבות בזגוגיות העיניים.

ב. אורתופדיה – לטענת המבקש, ההגבלות בכתפו השמאלית מצדיקות קביעת דרגת נכות בשיעור של 15% לפחות, והתעלמות הוועדה מהגבלות אלה אינה סבירה.

10. ביום 23.12.14 הגיש המבקש בקשה לצרף דו"ח סיכום של המוסד מיום 20.10.14 במסגרת תביעתו לנכות כללית. במסגרת הדו"ח נקבע (על פניו) כי בגין הפגימה בעיניים למבקש נכות בשיעור של 70% מיום 1.1.12, ובגין הפגימה בכתף נכות בשיעור של 7.5% מיום 1.1.12. בנוסף טען המבקש כי המשיבה הייתה צריכה להמציא את חוות דעתו של ד"ר פוקס מיום 5.11.07.

הדיון בבקשת רשות הערעור

11. בקשת רשות הערעור נדונה תחילה לפני השופט (בדימוס) עמירם רבינוביץ. בהתאם להחלטתו מיום 21.9.14 נדרש המבקש להמציא מסמכים שונים. המבקש הודיע כי לא עלה בידו לאתר את כלל המסמכים הנדרשים, וביום 28.9.14 הורה בית הדין למשיבה להמציא את המסמכים החסרים. בשל בעיות בהמצאת

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 14-04-16354

- ההחלטה למשיבה, רק ביום 15.12.14 הומצאו חלק מהמסמכים והמשיבה הודיעה כי תשקוד על איתורם של היתר.
12. עם פרישתו של השופט רבינוביץ' מכס השיפוט הועברה הבקשה לטיפול. בהחלטה מיום 28.12.14 נדרש המבקש להבהיר את טענתו שלפיה פרופ' מילר טיפל בו, שכן לפי חוות דעתו של ד"ר רביד מטעם המבקש, בדק פרופ' מילר את המבקש פעם אחת בשנת 2002.
13. ביום 31.12.14 הודיע ב"כ המבקש, כי לאחר בירור עם מרשו, הוא אכן "נבדק בזמנו ע"י פרופ' מילר".
14. לפי החלטתי מיום 1.1.15 התקיים לפני דיון בבקשת רשות הערעור ביום 21.1.15 לקראת הדיון ביקש המבקש להגיש ראיות הנוגעות לדרגת הנכות שקבע לו המוסד בחודש אוגוסט 2014 בגין הפגימות בעיניו, והמדינה הגישה תגובה תמציתית.
15. במסגרת הישיבה האמורה הודיעה המדינה כי תבחן עמדתה בשאלה האם בדיקת חדות ראיה עם משקפי חריר עולה בקנה אחד עם תקנה 52 לתקנות הדנה בליקוי הראיה ואשר קובעת כי ליקוי הראיה נמדד עם "תיקון אופטי מלא". כן הוסכם שככל שהמדינה תגיע למסקנה כי יש להשיב את השאלה האמורה לוועדה, היא תשקול האם יש מקום להפנות שאלות נוספות בקשר לעכירות ולכתף.
16. ביום 8.3.15 הוגשה עמדת המדינה בשאלה האמורה. המדינה טענה כי אין מקום לשוב ולפנות לוועדה. המדינה גם התנגדה להעביר לוועדה שאלה בקשר לעכירות ולכתף. המבקש הגיש את תגובתו ובה התמקד בטענות הנוגעות להרכב הוועדה, לליקויים בעיניים: חדות ראייה, עכירות ושדה ראייה ולליקויים בכתף.
17. ביום 2.6.15 ניתנה ההחלטה הבאה:

"לאחר עיון בעמדת המדינה לאחר הדיון ובתגובת המבקש, מוצע לצדדים כי ענינו של המבקש יוחזר לוועדה הרפואית אשר תתבקש להסביר מהי בדיקת החריר, האם החריר הוא אמצעי קבוע המלווה את המוגבל בראיה בפעולותיו ביום יום ומדוע היא בבחינת 'תיקון אופטי מלא' כקבוע בתקנה 52 (1).

יובהר, כי השאלה של התאמת קביעת הנכות לפי תוצאות הבדיקה עם חריר היא קודם כל משפטית, אך לשם הכרעה בה נדרש הסבר רפואי לגבי מהותה של בדיקת החריר.

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 14-04-16354

ככל שתהיה הסכמה לשאלה כאמור, ישקלו הצדדים - כפי עמדת המדינה בתום הדיון, האם - בנוסף - אין מקום להעביר לוועדה שאלות בקשר לעכירות ולכתף.

18. המבקש הסכים לאמור בהחלטה מיום 2.6.15, ועמד על החזרת עניינו לוועדה גם בקשר לכתף וגם בקשר לעכירות וכן עמד על החלפת הרכב הוועדה. המדינה הסכימה בתחילה להפנות לוועדה שאלה בקשר לחריר וכן להחזיר אליה את עניין כתף שמאל. בעמדתה המעודכנת הסכימה המדינה להחזיר לוועדה גם את עניין העכירות.

19. משלא הושגה הסכמה בנוגע לכלל המחלוקות שבתיק אין מנוס מלהכריע בבקשה.

דיון והכרעה

20. לאור הסכמת הצדדים ומשלא מצאנו כי עשויה להיפגע זכות מי מהם כבעל דין, החלטנו לדון בבקשת רשות הערעור כבערעור, על פי תקנה 82 לתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין), התשנ"ב-1991, על יסוד החומר המצוי בתיק.

21. לאחר ששקלנו את טענות הצדדים ועיינו בכלל חומר התיק להלן הכרעתנו:

טענות דיוניות –

22. **השתתפות ד"ר בירן בהרכב הוועדה** –

א. ועדה רפואית היא גוף מעין שיפוטי. ככזו חל על חבריה, כעקרון של צדק טבעי, האיסור להימצא במצב של ניגוד עניינים. כאשר מבוטח מגובה בחוות דעת רפואית של רופא מסוים, או באישורו הרפואי, והוועדה אמורה להידרש לחוות הדעת או לאישור הרפואי ולבקר את האמור בהם, יש להימנע ממצב שבו חבר הוועדה מצוי בניגוד עניינים בקשר לכך. ניגוד עניינים בהקשר זה יכול לקום, למשל, מקום שבו קיימים יחסי כפיפות בין חבר הוועדה לבין הרופא האלמוני שקביעותיו נתונות לבחינת הוועדה.

ב. בענייננו המבקש טוען כי נפל פגם בהרכב הוועדה נוכח השתתפותו בה של ד"ר בירן, שהוא סגנו של פרופ' מילר אשר בדק את המבקש בעבר. לטענת המבקש, מדובר במצב המנוגד לנוהל של המוסד. ייאמר מיד כי המבקש לא הצביע על כל נוהל בעניין זה. המבקש מתבסס למעשה על מכתב שכתב המוסד לב"כ המבקש, כאשר האחרון ייצג לקוח אחר (להלן בהתאמה – **המכתב ו-פלוני**). באותו עניין הוסברה לב"כ המבקש השתלשלות האירועים

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 14-04-16354

שהביאו לביטול דיוני הוועדות הרפואיות בדרג הראשון. באחת הפעמים הודיע הפוסק המיועד כי לא יוכל להכריע בתיק של פלוני שהצטייד באישורו של פרופ' סודרי, בשל כך שהפוסק שימש טרם צאתו לגמלאות במשך שנים רבות כסגנו של פרופ' סודרי. מהמכתב עולה, לכאורה, כי הפוסק היה אמור להתייחס לאישור של פרופ' סודרי ובהמשך המכתב אף צוין כי פרופ' סודרי "מעורב" בתיק. לדברי המבקש דנן, מכאן יש להקיש כי היה על ד"ר בירן לפסול עצמו מלישב בוועדה שדנה בעניינו.

ג. ואולם אין המקרה האמור דומה למקרה שלפנינו. במקרה שלפנינו לא היה ד"ר בירן במצב של ניגוד עניינים, משלא הוכחה כל מעורבות מצד פרופ' מילר בכל הנוגע לקביעת מצבו הרפואי של המבקש בעת דיוני הוועדה. כלומר, חברי הוועדה, ובהם ד"ר בירן, כלל לא היו אמורים לבקר את קביעותיו הרפואיות של פרופ' מילר. מעורבותו של פרופ' מילר הסתכמה בכך שבדק את הליקוי בעיני המבקש למעלה מעשר שנים טרם דיוני הוועדה. בדיקה זו לא היתה רלוונטית למצבו של המבקש במועד של דיוני הוועדה, וממילא בדיקה זו לא עמדה לביקורת הוועדה. יצוין כי ממילא, אף לפי ממצאי הוועדה, ליקוי הראייה של המבקש חמור מזה שנמצא על ידי פרופ' מילר למעלה מעשר קודם לכן.

ד. אשר על כן, **טענת המבקש בקשר להרכב הוועדה נדחית.**

23. **טענות בקשר למסמכים** – במסגרת ההליך, לאחר שנתקבלה תגובת המדינה, לא עמד עוד המבקש על הנטען בקשר למסמכים. כך או כך, די אם נזכיר את טענת המדינה, שלא ניתן לה מענה, ולפיה טענות המבקש בקשר למסמכים כפי שעלו לפנינו, לא עלו בבית הדין האזורי. אשר על כן, **טענת המבקש בקשר למסמכים נדחית.**

טענות לגופן של עניין –

24. **ליקויי בעיניים: חדות ראייה** –

א. תחילה נידרש לטענה הנוגעת להתייחסות הוועדה לבדיקת האופטומטריסט מיום 4.4.12, שבה נמצא כי למבקש קושי בראייה 6/60, התואם קביעת נכות בשיעור של 70% לצמיתות, וכן לטענה הנוגעת לכך שבעת הנפקת תעודת העיוור של המבקש, נמצא כי חדות הראייה שלו היא 6/60. טענות אלה אין

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 14-04-16354

לקבל. ראשית, הקובע אינו בדיקת האופטומטריסט אלא בדיקת הוועדה. אשר לתעודת העיוור – מדובר במסמך מאוחר למועד דיוני הוועדה, ולכן לא היה רלוונטי אליה. זאת ועוד, דומה כי הטענה המרכזית הנוגעת לחדות הראייה של המבקש אינה מתמקדת בכך שבמקרים אחרים נקבעו למבקש שיעורי נכות גבוהים יותר, אלא נוגעת לאופן ביצוע בדיקת חדות הראייה, ונסביר:

ב. סעיף ליקוי (1)52 לתוספת של תקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז – 1956 (להלן בהתאמה – **התקנות ו-התוספת**) עוסק בקביעת דרגת נכות כתוצאה מליקויים בכושר הראייה בשל בעיות חדות. הוועדה מצאה כי חדות הראייה של המבקש בשתי עיניו היא 6/60 כאשר המבקש עם משקפיו. ליקוי כאמור בחדות הראייה משקף 70% נכות. אך מוסיפה הוועדה וקובעת כי "**בסיוע חריב ימין משתפרת ל 6/36 שמ 6/60**" (הדגשה הוספה – א.א.). ליקוי כאמור משקף 55% נכות בלבד.

ג. השאלה כיצד נמדד ליקוי, האם טרם תיקונו על ידי מכשיר, תרופה או כיוצ"ב – היא קודם כל שאלה שברפואה אך היא גם שאלה שבמשפט.

בעניין א.ב.¹ נדון ערעורו של נכה לפי חוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ד – 1954, שנפגע כושר ראייתו, ועמדה השאלה אם יש לקבוע את הנכות לפי מצבה של העין הלקויה "**טרם שהליקוי תוקן במידה מסוימת על-ידי שימוש במשקפיים**" או לפי המצב אחרי הרכבת משקפיים (בלשון פסק-הדין: "עין ערומה" או "עין מזוינת"). ועדת הערעור החליטה שיש לקבוע את הנכות לפי "העין המזוינת". בית המשפט העליון דחה את ערעור וקבע כי הוועדה הרפואית בוחנת מהי מידת אי-כושרו של נכה כתוצאה מהשפעת חבלה וכי בית המשפט העליון אינו סבור "**כי לפי החוק, מחוייבים להתעלם ממידת אי-הכושר המציאותית - רק מפני שהיא הוקטנה הודות להרכבת משקפיים...**". בית המשפט העליון הוסיף שרצוי היה שהבעיה תתברר באופן יותר עקרוני וכללי, ביחס לכל המקרים של חבלות, כלומר, ביחס לכל מיני חלקי גוף ותוצאות החבלה בהן.

¹ ע"א 193/58 א.ב. נגד הרשות המוסמכת לפי חוק נכי המלחמה בנאצים, פ"ד יב 1583 (26.10.1958).

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 16354-04-14

בעניין הררי² נבחנת השאלה כיצד יש לקבוע נכות לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט – 1959 (להלן – **חוק הנכים**), כתוצאה מיתר לחץ דם – האם לפי לחץ הדם טרום נטילת התרופות אלא לאחריו. בית המשפט המחוזי קבע, על סמך דברי המומחים הרפואיים בוועדה, כי "הקובע הוא לחץ הדם ללא נטילת תרופות". הנשיא שמגר קבע כי מדובר בנושא שאינו משפטי ודחה את בקשת רשות הערעור תוך שהוא מבהיר כי:

"כל נכות והוראותיה ומן הראוי שגם בעניין לחץ הדם לא נחיה מפיה של הכרעה שיפוטית, בין של בית-המשפט המחוזי ובין של בית-משפט זה שהרי הנושא אינו משפטי כלל - אלא נכון יהיה כי תקבע בעניין זה הוראה בתקנות ותו לא."

השאלה "האם חייבים להתעלם מאי-כושרו המציאותי של המערער רק מפני שאי-כושרו שואף לאפס הודות לתרופות שהוא נוטל?" שבה והתעוררה בבית דין זה בעניין אליהו ששון³. באותו עניין נקבע כי ליקוי שעניינו שכיחות התקפי אפילפסיה נבחן ביחס לשכיחות ההתקפים לאחר נטילת תרופות.

בעניין יחזקאל מועלם⁴ נקבע על ידי בית המשפט המחוזי כי, במקרה של נכה לפי חוק הנכים, נכה שהושתל לו קוצב לב, יש לבדוק את ליקוי הפרעות הקצב ביחד עם הקוצב.

ד. ועתה לענייננו. בסעיף ליקוי (1)52 לתוספת נקבע כי "**חדות הראיה נמדדת עם תיקון אופטי מלא**". ברגיל נערכת בדיקת חדות הראיה עם משקפיים שהם "תיקון אופטי". הפעם נבדק המבקש גם ב"סיוע חריר". השאלה המתעוררת במקרה זה היא, אפוא, האם בדיקה בסיוע "חריר" מהווה "תיקון אופטי מלא".

ה. טרם שנפנה להשיב על שאלה זו, מצאנו כי יש לקבל מהוועדה הסבר באשר למהות הבדיקה שנערכה למבקש וכן את עמדתה הרפואית בשאלה מדוע בדיקה בסיוע "חריר" מהווה "תיקון אופטי מלא". אמנם בהחלטתה מיום 3.6.13 ציינה הוועדה כי "**השימוש בחריר הוא פרקטיקה רפואית מקובלת כדי לנטרל השפעה של תיקון אופטי לא מלא ואינו בשום אופן חריג**", אלא שהסבר זה אינו מספק. שכן, לא ברור האם תיקון זה הוא תיקון שניתן

² בר"ע 510/86 קצין התגמולים לפי חוק הנכים נ' עו"ד אליקים הררי, (לא פורסם). הנשיא שמגר דחה בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בע"א (ת"א) 24/86 אליקים הררי נ' קצין התגמולים, (לא פורסם) [החלטות אלה מאוזכרות בעניין אליהו ששון].

³ דב"ע (ארצי) מח/01-15 אליהו ששון – המוסד לביטוח לאומי, פד"ע כ 128 (8.12.1988).

⁴ ע"א (ת"א) 745/82 יחזקאל מועלם נ' הוועדה הרפואית העליונה, (16.5.1984).

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 14-04-16354

לעשותו בחיי היום יום, האם הנכה יכול להסתייע ב"חריר" באופן שוטף, האם יש אמצעי אופטי כלשהו שהרכבתו על ידי המבוטח, בנפרד או בשילוב עם משקפיים, תביא לתוצאה של ראייה 6/36 ללא הגבלת שדה הראייה מעבר לממצא הוועדה וכיוצ"ב שאלות.

ו. לאור שאלות אלה, יפה עשו הצדדים כאשר הסכימו כי **עניינו של המבקש יחזור לוועדה אשר תתבקש להסביר, בשים לב לשאלות בסיפא לסעיף 24 ה' לעיל, מהי בדיקת החריר, האם החריר הוא אמצעי קבוע המלווה את המוגבל בראיה בפעולותיו ביום יום ומדוע הוא בבחינת "תיקון אופטי מלא" כקבוע בסעיף ליקוי 52(1).**

25. **ליקויי בעיניים: שדה ראייה –**

א. בדרג הראשון נמצא כי למבקש "פגם בשדות הראייה הטמפלרים העליונים ב-2 עיניים". למבקש נקבעה נכות בשיעור של 15% לפי סעיף ליקוי 52(2) לתוספת שעניינו "הגבלת שדה הראייה", סעיף משנה II (2) שעניינו אבדן של רביע שדה הראייה, רקתי (טמפוראלי) עליון בשתי העיניים.

ב. הוועדה דחתה את ערר המבקש על סעיף ליקוי זה, תוך שהיא קובעת כי לפי בדיקת שדה הראייה מיום 6.3.12, בעין שמאל יש אובדן כמעט מלא של רביע טמפוראלי ובעין ימין של פחות מרביע.

ג. לטענת המבקש מצבו תואם את פרט 52 (2) III (1) לתוספת, שעניינו אובדן מחצית שדה הראייה העליון בשתי העיניים.

ד. דין טענת המבקש בעניין זה להידחות, שכן מדובר בטענה המצויה במישור הרפואי. הוועדה מצאה כי הליקוי של המבקש הוא ברביע שדה הראייה. ממצא זה הוא בתחום סמכותה, ולא מתעוררת בהקשר זה שאלה משפטית. זאת ועוד, עיון בסיכום חוות הדעת של פרופ' רביד, שהוגשה מטעם המבקש עצמו, מעלה כי גם פרופ' רביד מצא שהליקוי בגין שדה הראייה הוא כפי קביעת הדרג הראשון (סעיף 6 לסיכום חוות הדעת).

ה. לבסוף נציין כי אין ממש בטענת המבקש בקשר לדרך קביעת הנכות בגין הליקוי בשתי העיניים. מעיון בסעיף הליקוי עולה כי הנכות בגין ליקוי בשתי העיניים קבועה בסעיף, ולכן לא נדרש לחישוב כזה או אחר.

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 14-04-16354

ו. אשר על כן, טענת המבקש בקשר לקביעת הנכות בעד הליקוי בשדה הראייה נדחית.

26. ליקויי בעיניים: זוגית העיניים (עכירות) –

לטענת המבקש, הוועדה התעלמה מאישורו של ד"ר יוסף פרנץ מיום 9.1.11, שלפיו יש למבקש עכירות רבות בזוגית. פרופ' רביד קבע בחוות דעתו כי בגין עכירות קשה בזוגית (עדשה) יש לקבוע למבקש נכות בשיעור של 10% לפי סעיף ליקוי 66 א' II לתוספת. עיון בפרוטוקול הוועדה לא מעלה מהן קביעות הוועדה באשר לליקוי זה. בנסיבות אלה, יפה עשתה המדינה כאשר הסכימה – אף אם בעמדתה המאוחרת – להחזרת עניין זה לוועדה. אשר על כן, עניינו של המבקש יושב לוועדה על מנת שתקבע האם יש לו ליקוי בזוגית אם לאו, ואם יש – מהי דרגת הנכות בגין ליקוי זה.

27. אורתופדיה: כתף שמאל –

בהתאם להסכמת המדינה, עניין כתף שמאל יוחזר לוועדה, על מנת שתבחן את תלונות המבקש ותקבע את עמדתה בקשר לליקוי זה.

סוף דבר

28. לאור האמור, עניינו של המבקש יוחזר לוועדה בעניינים הבאים:

א. לעניין חדות הראייה – הוועדה תסביר, בשים לב לשאלות בסיפא לסעיף 24 ה' לעיל, מהי בדיקת החריר, האם החריר הוא אמצעי קבוע המלווה את המוגבל בראיה בפעולותיו ביום יום, ומדוע הוא בבחינת "תיקון אופטי מלא" כקבוע בסעיף ליקוי 152(1) לתוספת.

ב. לעניין זוגית העיניים (עכירות) – הוועדה תקבע האם יש למבקש ליקוי בזוגית אם לאו, ואם יש – מהי דרגת הנכות בגין ליקוי זה.

ג. לעניין כתף שמאל – הוועדה תבחן את תלונות המבקש בקשר לכתף שמאל ותקבע את עמדתה בקשר לליקוי זה.

הוועדה תנמק את קביעותיה בסוגיות האמורות.

29. בנסיבות העניין, החלטנו שלא לעשות צו להוצאות.

ניתן היום, ד' אב תשע"ה (20 יולי 2015) בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 14-04-16354

אילן איטח,
שופט

ורדה וירט-ליבנה,
סגנית נשיא

יגאל פליטמן,
נשיא, אב"ד